Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001630

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-04-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Усиченко Олена Вікторівна
2. Olena V. Usychenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 29-02-2024

Спеціальність за освітою: 011 Освітні, педагогічні науки

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 011.53.23

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.33.01, 14.33.05, 14.33.09

Тема дисертації:

1. Формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти у інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти

2. Formation of intellectual and evaluative skills of education seekers in the information and communication environment of professional (vocational and technical) education institutions

Реферат:

1. У дисертації здійснено теоретичний аналіз проблеми і запропоновано її нове наукове розв’язання, яке полягає у виявленні, теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов та експериментальній перевірці їх впливу на сформованість інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти у інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Інтелектуально-оцінювальні вміння здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти визначили як екстеріоризовану здатність до відповідної діяльності, що акумулює в собі вміння мислити, порівнювати, структурувати об’єкти та інформацію, аналізувати класифікувати та узагальнювати отримані дані та результати; уміння виділяти головне і концентрувати свою увагу на ньому, уміння мотивувати свою діяльність та прогнозувати її

результати; отримувати, переробляти та застосовувати інформацію з різних джерел; співвідносити отримані результати з поставленою метою; здійснювати самоконтроль і самооцінку. У структурі інтелектуально-оцінювальних умінь виділили чотири групи: пізнавально-логічні (мотивувати свою діяльність; уважно сприймати інформацію; здійснювати інтелектуально-мисленнєві операції; визначати суть поняття; логічно осмислювати навчальний матеріал, виділяючи в ньому головне; раціонально запам'ятовувати; аналізувати навчальну ситуацію і здійснювати організацію продуктивної самостійної навчальної діяльності); інтелектуально-інформаційні (отримувати інформацію; переробляти отриману інформацію; застосовувати інформацію в професійній діяльності); перетворювально-творчі (переносити вміння в нову ситуацію, формулювати проблеми, робити припущення, спростовувати хибне, знаходити варіанти розв'язання проблеми, формулювати пізнавальні запитання; прогнозувати результати подальшої діяльності, спираючись, у тому числі, на можливості апаратно-програмних засобів, які залучаються до навчальної діяльності); рефлексивно-самооцінювальні (критично оцінювати результати власної діяльності на основі аналізу інформації; приймати рішення на основі аналізу й оцінки наукових фактів, які вивчаються в певному навчальному курсі, а також інформації, що отримується в процесі самоосвітньої діяльності за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій). Доведено, що інформаційно-комунікаційне середовище закладів професійної (професійно-технічної) освіти слід розглядати як цілісний системно організований освітній простір, що поєднує сукупність інформаційного, організаційного, методичного, технічного та програмного забезпечення і сприяє виникненню й розвитку інформаційно-педагогічної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу. Визначено структуру інформаційно-комунікаційного середовища, яку складають ресурси, необхідні для його функціонування та розвитку: технічні (комп'ютерні класи, мультимедійні пристрої, програмне обладнання); технологічні (комунікаційні платформи, технології дистанційного навчання, доступ до мережі Інтернет, розробки лабораторій ІКТ); навчально-методичні (електронні підручники, електронний бібліотечний фонд тощо); інформаційно-організаційні (веб-сайти начального закладу та його структурних підрозділів); кадрові (інформаційно-комунікаційна компетентність викладачів). Визначено і обґрунтовано педагогічні умови ефективності формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти: 1) здійснення підготовки викладачів до формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти; 2) поглиблення спрямованості інформаційно-комунікаційного середовища на формування й розвиток критичного мислення здобувачів освіти; 3) запровадження дидактичних ситуацій, спрямованих на виявлення здобувачами освіти інтелектуально-оцінювальних умінь й активізацію їхньої рефлексивно-оцінної діяльності. Уточнено критерії і показники рівня сформованості інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, серед яких було виокремлено: мотиваційно-ціннісний критерій (спрямованість на інтелектуально-оцінювальну діяльність; усвідомлення значущості інтелектуально-оцінювальних умінь для сучасної людини, прагнення оволодіти такими вміннями); інтелектуально-когнітивний критерій (ступінь сформованості і характер прояву асоціативного і критичного мислення (самостійність, гнучкість, мобільність); оволодіння знаннями, необхідними для опанування інтелектуально-оцінними вміннями); операційно-процесуальний критерій (сформованість структурних складників інтелектуально-оцінювальних умінь пізнавально-логічного, інтелектуально-інформаційного, перетворювально-творчого, рефлексивно-самооцінювального); особистісно-рефлексивний критерій (ступінь володіння рефлексивними діями; виявлення особистісних якостей, що є значущими для формування досліджуваних умінь: критичність, активність, ініціативність, самостійність, об'єктивність, морально-вольові якості; адекватність самооцінки).

2. The aim of the work is to analyze theoretically the problem and its new for scientific solution, which consists in the identification and theoretical justification of pedagogical conditions and experimental verification of their influence on the formation of intellectual and evaluative skills of students in the information and communication environment of professional (vocational and technical) education institutions . The intellectual and evaluative skills of vocational (vocational and technical) education students were defined as the externalized ability to perform

relevant activities, which accumulates the ability to think, compare, structure objects and information, analyze, classify and summarize the obtained data and results; the ability to highlight the main thing and focus on it, the ability to motivate one's activity and predict its results; receive, process and apply information from various sources; correlate the obtained results with the set goal; to carry out self-control and self-assessment. In the structure of intellectual-evaluative skills, four groups were distinguished: cognitive-logical (to motivate one's activity; to carefully perceive information; to carry out intellectual-thinking operations; to determine the essence of a concept; to logically interpret the educational material, highlighting the main thing in it; to remember rationally; to analyze the educational situation and organize productive independent educational activities); intellectual and informational (receive information; process received information; apply information in professional activities); transformative and creative (to transfer skills to a new situation, formulate problems, make assumptions, refute falsehoods, find options for solving a problem, formulate cognitive questions; predict the results of further activities, relying, among other things, on the capabilities of hardware and software tools that are involved to educational activities); reflective and self-evaluative (critically evaluate the results of one's own activity based on the analysis of information; make decisions based on the analysis and evaluation of scientific facts studied in a certain educational course, as well as information obtained in the process of self-education using the means of information and communication technologies). It has been proven that the information and communication environment of professional (vocational and technical) education institutions should be considered as a whole systemically organized educational space that combines a set of informational, organizational, methodical, technical and software support and promotes the emergence and development of informational and pedagogical interaction between subjects educational process. The structure of the information and communication environment is defined, which consists of the resources necessary for its functioning and development: technical (computer classes, multimedia devices, software equipment); technological (communication platforms, distance learning technologies, access to the Internet, development of ICT laboratories); educational and methodical (electronic textbooks, electronic library fund, etc.); informational and organizational (websites of the primary institution and its structural divisions); personnel (information and communication competence of teachers). The pedagogical conditions for the effectiveness of the formation of intellectual and evaluative skills of education seekers in the information and communication environment of professional (vocational and technical) education institutions are defined and substantiated: 1) training of teachers for the formation of intellectual and evaluative skills of education seekers; 2) deepening the focus of the information and communication environment on the formation and development of analytical and critical thinking of education seekers; 3) the introduction of didactic situations aimed at the identification of intellectual and evaluative skills by students and the activation of their reflective and evaluative activities. The criteria and indicators of the level of formation of intellectual and evaluative skills of education seekers in the information and communication environment of professional (vocational and technical) education institutions were clarified, among which the following motivational and value criterion (orientation towards intellectual and evaluative activity; awareness of the importance of intellectual and evaluative skills for modern man, the desire to master such skills); intellectual-cognitive criterion (degree of formation and nature of manifestation of associative and critical thinking (independence, flexibility, mobility); acquisition of knowledge necessary for mastering intellectual-evaluative skills);

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Усиченко О. В.Формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів професійної (професійно-технічної) освітиу процесі навчання.Теорія та методика навчання та виховання. 2021. № 50. С.165-173.
- Усиченко О. В. Формування медіаосвітньої компетентності викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Теорія та методика навчання та виховання. 2023. № 54. С. 109-120.
- Усиченко О. В. Дидактична ситуація як засіб формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі. Перспективи та інновації науки: журнал (Серія «Педагогіка) № 9 (27). С. 446-457.
- Усиченко О. В. Створення інформаційно-комунікаційного середовища, спрямованого на розвиток критичного мислення здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2023. № 10 (16) 2023. С. 908-919.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Попова Олена Володимирівна

2. Olena V. Popova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1611-5956

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кононец Наталія Василівна

2. Nataliya V. Kononets

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4384-1198

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Відокремлений структурний підрозділ "Фаховий коледж управління, економіки і права Полтавського державного аграрного університету"

Код за ЄДРПОУ: 33457962

Місцезнаходження: пр. Першотравневий, 10, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стрельніков Віктор Юрійович

2. Viktor Y. Strelnikov

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8822-9517

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Доценко Світлана Олексіївна

2. Svitlana O. Dotsenko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4501-9130

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Собченко Тетяна Миколаївна
2. Tetiana M. Sobchenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9213-5556

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Штефан Людмила Андріївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Штефан Людмила Андріївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Новолокін Антон Володимирович
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна